

Klimatkontrakt 2030

Mellan Stockholms stad och myndigheterna
Energimyndigheten, Vinnova, Formas, Tillväxtverket,
Trafikverket, Naturvårdsverket samt Viable Cities.

VERSION 2024

Innehåll

1. Klimatkontrakt 2030	3
2. Syftet med Klimatkontrakt 2030	3
3. Parter	4
4. Gemensamt åtagande	5
4.1 Governance – fortsatt utveckling av styrning, ledning och policy	5
4.2 Finansiering av insatser och utveckling av nya finansieringsmodeller	5
4.3 Lärande och innovation – att göra, dela och skala	5
5. Kommunens åtaganden	6
5.1 Klimatmål 2030	6
5.2 Klimatfärdplan 2030	8
5.3 Klimatinvesteringsplan 2030	11
6. Myndigheternas gemensamma åtaganden	14
6.1 Policyutveckling för accelererad lokal omställning	14
6.2 Samordnande insatser kring finansiering	15
6.3 Verka för svenskt deltagande i europeiska initiativ	15
7. Viable Cities åtaganden	15
7.1 Samordning Klimatkontrakt 2030	15
7.2 Policyutveckling för snabbare lokal omställning	16
7.3 Innovation, implementering och skalning	16
7.4 Samordnad finansiering	17
7.5 Samspel med EU:s mission Klimatneutrala städer	17
Klimatkontrakt 2030	18
Bilaga 1 – Länkar till dokument	19
Bilaga 2 – Omställningskartan	20
Bilaga 3 – Protokoll till Klimatkontrakt 2030	21

1. Klimatkontrakt 2030

Klimatfrågan är vår tids största utmaning, med effekter på både lokal och global nivå. Dess genomgripande inverkan på vårt samhälle hotar livsvillkor och livskvalitet för både nuvarande och framtida generationer. För att möta denna utmaning krävs att vi rustar våra samhällen för att såväl hantera effekterna av som motverka klimatförändringarna. Detta förutsätter i sin tur att vi utvecklar nya sätt att arbeta och samarbeta på som går över olika delar och mellan olika nivåer av samhället.

Missionen *Klimatneutrala städer 2030 med ett gott liv för alla inom planetens gränser* innebär att städer ska bibehålla eller öka livskvaliteten för invånarna, samtidigt som de når noll nettoutsläpp av växthusgaser. För att uppfylla missionen behöver alla aktörer i samhället minska sin klimatpåverkan. Det förutsätter i sin tur arbete för rättvis omställning och medborgarnas deltagande, liksom för att stärka det svenska näringslivets konkurrenskraft genom klimatomställningen

Arbetet med missionen är i linje med genomförandet av de globala hållbarhetsmålen i FN:s Agenda 2030, som också är en utgångspunkt för många svenska städers klimat- och hållbarhetsarbete. Agenda 2030 kan betraktas som en genomförandeplan för Parisavtalets åtaganden om klimatomställning. Missionen ligger även i linje med de svenska miljömålen och det klimatpolitiska ramverket med inga nettoutsläpp av växthusgaser i Sverige senast år 2045, samt EU:s målsättning om klimatneutralitet till 2050.

Klimatkontrakt 2030 är vårt gemensamma verktyg för att uppnå denna mission. Det är ett långsiktigt partnerskap mellan städer och staten. Svenska kommuner och samhällen mobiliserar i partnerskap på alla nivåer för snabbare omställning till klimatneutralitet och hållbarhet i Sverige, Europa och världen.

Parterna i Klimatkontrakt 2030 åtar sig att vara föregångare för en bredare och rättvis omställning genom att utveckla en mer ändamålsenlig samhällsstyrning med samverkan mellan aktörer på olika nivåer och i olika samhällssektorer. Gemensamt åstadkommer signerade parter därmed en mobilisering från lokal till internationell nivå och ett systemskifte i riktning mot helhetstänkande och mer nätverksbaserad styrning och ledning.

2. Syftet med Klimatkontrakt 2030

Syftet med Klimatkontrakt 2030 är att påskynda städernas klimatomställning enligt Agenda 2030 och den uppsatta missionen, samtidigt som det förbättrar livskvaliteten och stärker Sveriges konkurrenskraft inom klimatområdet. Att skriva under Klimatkontraktet innebär en högre ambition för hållbar stadsutveckling. Denna

ambition förverkligas genom årliga steg för att främja hållbar stadsutveckling med fokus på rättvis klimatomställning, motståndskraft och social hållbarhet, för att skapa ett gott liv för alla inom planetens resurser.

Arbetet med klimatneutrala och hållbara städer 2030 innebär att signerande parter tillsammans samlar många krafter i samhället för att påskynda omställningen. Processen för Klimatkontrakt 2030 är en katalysator för nya samarbeten mellan kommuner och myndigheter, och stärker förutsättningarna för samverkan med näringsliv, akademi, forskningsinstitut, civilsamhälle och medborgare. Den binder samman olika nivåer inom samhällssystemet genom samverkan och partnerskap från lokal till global nivå.

Klimatkontrakt 2030 integreras i kommunernas och myndigheternas ordinarie arbete. Det fungerar som samlande dokument och process för städers mål, strategier, färdplaner och finansiering, samt identifierar gap i omställningen till klimatneutrala och hållbara städer med livskvalitet i fokus. Klimatkontraktet kan användas i olika sammanhang såsom:

- Överenskommelser med lokala aktörer, exempelvis i lokala klimatkontrakt.
- Dialoger med andra kommuner och på regional nivå; i regionala utvecklingsstrategier (RUS) och regionala tillväxtmedel.
- Underlag för kommunala initiativ med nationell finansiering från Formas, Energimyndigheten, Vinnova, Tillväxtverket, Trafikverket och Naturvårdsverket.
- Europeisk finansiering från Horizon Europe, ERUF, European Urban Initiative, URBACT med flera.
- Kommunens internationella kontakter och strategi i samverkan med näringsliv, akademi och civilsamhälle.

Sammantaget ger Klimatkontrakt 2030 Sverige och svenska städer goda förutsättningar att vara internationella föregångare i städers klimatomställning.

3. Parter

Parter i Klimatkontrakt 2030 är:

- Stockholms stad.
- Myndigheterna: Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas), Naturvårdsverket, Statens Energimyndighet (Energimyndigheten), Tillväxtverket, Trafikverket och Verket för innovationssystem (Vinnova).
- Strategiska innovationsprogrammet Viable Cities¹.

¹ Viable Cities är ett strategiskt innovationsprogram som finansieras av Energimyndigheten, Vinnova och Formas. Programmet har en löptid från 2017 till 2030 och har cirka 130 medlemmar, Värddorganisation är KTH.

4. Gemensamt åtagande

Klimatkontrakt 2030 vilar på ett gemensamt åtagande och partnerskap från signatärerna för att arbeta i riktning mot missionen om klimatneutrala och hållbara städer. Detta inkluderar att utforska nya sätt att styra och leda i samverkan med aktörer i alla delar av och på alla nivåer i samhället.

Arbetet med att utforska, utveckla och implementera nya sätt att arbeta med omställningen sker inom tre övergripande utvecklingsprocesser.

4.1 Governance – fortsatt utveckling av styrning, ledning och policy

Inom denna process åtar sig parterna att utveckla och förstärka kopplingen till aktörernas ordinarie verksamhets- och budgetprocesser, samt att integrera strategier och processer för digitalisering, social hållbarhet och klimatanpassning med omställningsarbetet.

En central del är att analysera och verka för att hindrande regleringar och styrmodeller åtgärdas, samt att möjligheter till policy som kan accelerera omställningsarbetet utvecklas.

För att klimatomställningen ska vara hållbar ur ett bredare perspektiv eftersträvar parterna insatser som skapar såväl miljömässig, social som ekonomisk nytta samt bidrar till en ökad robusthet och motståndskraft i samhället. Eftersom allas medverkan behövs för att uppfylla missionen är arbetet med den lokala omställningsarenan centralt för gemensam utveckling och lärande.

4.2 Finansiering av insatser och utveckling av nya finansieringsmodeller

Inom denna process åtar sig parterna att utveckla strukturerna för finansiering av omställningen till klimatneutrala och hållbara städer. Detta innefattar utveckling av klimatinvesteringsplaner för den lokala omställningen, inklusive former för hur olika finansieringskällor från offentliga aktörer på olika förvaltningsnivåer, privata aktörer i näringsliv och civilsamhälle samt europeiska initiativ kan kombineras för att påskynda nödvändiga investeringar. Frågan om hållbar offentlig upphandling för lokal omställning är central och inkluderad i detta.

4.3 Lärande och innovation – att göra, dela och skala

Inom denna process åtar sig parterna att utveckla uppföljning, utvärdering och analys på lokal och nationell nivå i samarbete med europeiska och internationella initiativ för klimatneutrala och hållbara städer.

Processen syftar också till att stärka städernas roll som innovationsnav för omställningen. I detta ingår insatser för att stärka implementering, delning och skalning av lösningar, eftersom innovationer bara är framgångsrika när de tas i bruk och får genomslag i praktiken. Alla signerande aktörer åtar sig att bidra och samskapa på mötesplatser och inom initiativ som Transition Lab Forum, Klimatfrukostar och Glo och sno.

5. Kommunens åtaganden

Stockholm ska vara en av världens ledande städer inom hållbarhet och klimatomställning. Staden ska bidra till ett klimat i balans och en livskraftig natur med en stark motståndskraft när klimatet förändras. Luften i Stockholm ska vara frisk, mark och vatten rena och ljudmiljön sund. Vi ska värna och stärka stadsnaturen och den biologiska mångfalden. Bebyggelse och natur ska samspela i smarta lösningar som främjar stockholmarnas välmående och möjliggör en hållbar livsstil. Staden ska leva upp till de åtaganden som gjorts i internationella sammanhang med utgångspunkt i Parisavtalet och det globala ramverket för biologisk mångfald. Agenda 2030 är ett stöd för att utveckla stadens arbete för social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet. (Miljöprogram 2030)

5.1 Klimatmål 2030

Mål och nuläge

Stockholms stads Miljöprogram 2030 slår fast mål inom de områden där utmaningarna för Stockholm och vår påverkan på de lokala och globala miljö- och klimatproblemen bedöms som störst. Inom dessa områden är åtgärder nödvändiga för att säkra livsmiljön för nuvarande och kommande generationer. Målen är högt ställda men nödvändiga och möjliga att nå.

1. En rättvis och inkluderande omställning
2. Ett Stockholm utan globalt klimatavtryck
3. Ett Stockholm med livskraftiga ekosystem
4. Ett klimatanpassat Stockholm
5. Ett resurseffektivt och cirkulärt Stockholm
6. Ett giftfritt Stockholm
7. Ett Stockholm med frisk luft och god ljudmiljö

Målet *En rättvis och inkluderande omställning* innehåller följande två delmål:

1. *Stadens verksamheter stärker en rättvis omställning.* Delmålet innebär att stadens verksamheter utformas så att omställningen till ett mer hållbart och resurseffektivt samhälle tar hänsyn till rättviseperspektivet. De som har störst påverkan på klimat och miljö behöver också bidra mest till omställningen, samtidigt som sårbara grupper i staden behöver värnas. En rättvis omställning stärker jämlikheten.
2. *Stockholmarna är delaktiga i omställningen.* Delmålet innebär att alla ska ges möjlighet att delta i och bidra till omställningen. Staden behöver säkerställa att alla samhällsgrupper har möjlighet till delaktighet och inflytande i en hållbar utveckling.

De direkta utsläppen i Stockholm har minskat kraftigt sedan 1990-talet, men arbetet måste fortsätta och öka ytterligare, särskilt avseende konsumtionsbaserade utsläpp. För att nå klimatmålen behöver Stockholms stads egen organisation tillsammans med hela samhället ställa om. En omställning som inte bara minskar utsläppen utan också innebär nya sätt att konsumera, resa, jobba och bo. De utsläpp av växthusgaser som orsakas av vår konsumtion är i Stockholm ungefär fem gånger större per person än de direkta utsläppen. Det är inte hållbart. De konsumtionsbaserade utsläppen har inte minskat i den takt som krävs och de sker till stora delar utanför Stockholm. Det är därför viktigt att klimatarbetet nu lägger ökat fokus på konsumtionens klimatpåverkan.

Målet *Ett Stockholm utan globalt klimatavtryck* innehåller följande fem delmål.

1. *Ett Stockholm som är klimatpositivt 2030 och fossilfritt 2040.* Delmålet innebär en snabb omställning av Stockholms energianvändning så att all fossil energi fasas ut. Utsläppen av växthusgaser inom Stockholms geografiska område ska minska kraftigt, samtidigt som återtagat av koldioxid från atmosfären ska öka markant. År 2030 ska kvarvarande växthusgasutsläpp inte vara större än 0,6 ton CO₂e per invånare och år. Utsläppsmålet till 2030 är satt utifrån en modell som relaterar till vad som krävs för att nå målsättningarna i Parisavtalet. Modellen är Världsnaturfondens *One Planet City Challenge (OPCC) 1.5°C Alignment Method*.
2. *Minskad klimatpåverkan från transportsektorn.* Delmålet innebär en omställning av transportsektorn som inkluderar flera aspekter, däribland tekniska lösningar och beteendeförändringar. Drygt hälften av kvarvarande växthusgasutsläpp i Stockholm kommer från transportsektorn. Utsläppen från transportsektorn ska minska med 80 procent till 2030 (jämfört med 2010).
3. *En fossilfri organisation 2030.* Delmålet innebär att användningen av fossila bränslen ska fasas ut ur stadens egen och upphandlade verksamhet, exempelvis bränslen till uppvärmning, transporter och arbetsmaskiner.
4. *Halverad klimatpåverkan från konsumtion.* Delmålet innebär att Stockholms konsumtionsbaserade växthusgasutsläpp ska halveras till år 2030 jämfört med år 2019. Delmålet omfattar både den offentliga konsumtionen från stadens inköp och

invånarnas konsumtion och omfattar även de utsläpp som sker utanför Stockholms geografiska område

5. *Minskad klimatpåverkan från mat.* Delmålet innebär att påskynda omställningen av hur stadens måltider upphandlas, menyplaneras, köps in och följs upp för att kraftigt minska dess negativa klimatpåverkan. Delmålet bidrar även till stärkt biologisk mångfald, förbättrad folkhälsa samt tryggad livsmedelsförsörjning. Staden ska även skapa förutsättningar för stockholmarna att äta god, hälsosam och klimatsmart mat.

Målet *Ett resurseffektivt och cirkulärt Stockholm* har också stor relevans för klimatarbetet och består av följande två delmål:

1. *Hållbar konsumtion och effektiv resursanvändning.* Delmålet innebär en minskad användning av resurser, mer hållbara och cirkulära val av produkter och tjänster samt återbruk. Staden ska uppnå en hållbar konsumtion i den egna organisationen och underlätta för boende och verksamma i Stockholm att göra resurseffektiva val. Stadens upphandlingar ska bidra till cirkularitet. Stadens användning av energi och vatten ska fortsätta att minska.
2. *Cirkulära kretslopp av resurser.* Delmålet innebär ökad material- och resursåtervinning och att resurserna cirkulerar istället för att gå till förbränning. Minst 80 procent av tillgängligt matavfall ska gå till biologisk behandling, och mängden restavfall som går till avfallsförbränning med energiotvinning ska minska med 20 procent. Byggavfallet ska minska i takt med att återbruket ökar.

Basåret för mål om minskade växthusgasutsläpp är 1990. Utsläppet var 3 400 000 ton CO₂e år 1990 och 1 200 000 år 2023 vilket innebär en minskning med mer än 60 procent. För att nå målet om ett klimatpositivt Stockholm 2030 måste utsläppen halveras till 600 000 ton.

För att minska de direkta territoriella utsläppen (scope 1) arbetar staden med målen *Ett Stockholm som är klimatpositivt 2030 och fossilfritt 2040*, *Minskad klimatpåverkan från transportsektorn* och *En fossilfri organisation 2030*.

För att minska utsläppen från nätbaserad energi (scope 2) arbetar staden med målen *Ett Stockholm som är klimatpositivt 2030 och fossilfritt 2040*.

För att minska utsläppen utanför stadens gränser (scope 3) arbetar staden med målet *Halverad klimatpåverkan från konsumtion*.

5.2 Klimatfärdplan 2030

Stockholms stads *Klimathandlingsplan 2020–2023* är förlängd till att gälla även år 2024. En ny *Klimathandlingsplan 2030* har tagits fram och skickats på remiss. Förslaget innehåller ca 140 åtgärder fördelat på fem omställningsområden. Planen är utformad för att konkretisera hur klimatmålen i Miljöprogram 2030 ska kunna nås,

och har särskilt tagit sig an de nya målen om rättvis omställning och en halvering av konsumtionens klimatavtryck. Formellt beslut väntas runt årsskiftet 2024/2025 och genomförandet väntas starta under våren 2025. Beskrivningen nedan baseras på *Miljöprogram 2030* och *Finansborgarrådets förslag till budget 2025*.

Stockholm ska vara klimatpositivt senast år 2030. Detta ska ske genom både utsläppsminskande åtgärder och koldioxidlagring. För att nå målet ska stadens miljöprogram, klimathandlingsplan och klimatbudget implementeras. Stockholms stad och stockholmarna orsakar stora utsläpp av koldioxid i andra delar av världen genom sin konsumtion. Staden har som mål att konsumtionsutsläppen ska halveras till år 2030. Staden ska inom ramen för sin rådighet, såsom exempelvis upphandlingar, inköp och kommunikation, vidta åtgärder för att nå målet.

Exempel på åtgärder för ett klimatpositivt och fossilfritt Stockholm:

- Utveckla kolsänkor såsom koldioxidavskiljning och -lagring (bio-CCS och CCS).
- Genomföra åtgärder för ökad utsortering och materialåtervinning av plast.
- Fortsatt utveckla lokal förnybar elproduktion och energilagring.

Exempel på åtgärder inom transportsektorn:

- Samverka brett för att möjliggöra och driva på elektrifiering.
- Verka för en miljödifferentering av trängselskatten och parkeringsavgiften samt andra nationella styrmedel som främjar omställningen till hållbar mobilitet.
- Planera och utveckla staden för ett minskat transportbehov i enlighet med principerna gällande 15-minutersstaden.

Exempel på åtgärder för halverad klimatpåverkan från konsumtion:

- Minska klimatpåverkan från konsumtion genom beteendeförändringar i stadens verksamheter samt genom krav på minskad klimatpåverkan från stadens inköp.
- Ställa krav på gränsvärden för byggnaders totala klimatpåverkan vid nybyggnation utifrån klimatberäkningar och livscykelanalyser.
- Minska klimatpåverkan från stadens inköp av livsmedel och måltider genom att bland annat öka andelen vegetabilier samt minska matsvinnet.

Intern samverkan är ett verktyg för att säkerställa de mångfunktionella lösningar som krävs i en stor stad som Stockholm där såväl resurser som ytor är begränsade.

Staden behöver säkerställa att invånarna involveras i miljö- och klimatarbetet. Delaktighet är en nyckel för att lyckas med omställningen. Staden ska därför fördjupa dialogen och policyutvecklingen tillsammans med invånare.

Det är också genom samverkan internt eller externt som vi skapar den lärande organisation som är avgörande för att nå stadens miljö- och klimatmål. Genom erfarenhetsutbyte får vi ny, viktig kunskap som hjälper oss som organisation att utveckla arbetssätt och strategier inom miljö- och klimatområdet, ett område som är under ständig och snabb utveckling.

Inköp är ett betydelsefullt verktyg för att uppnå majoriteten av miljöprogrammets mål. Det är avgörande att de hållbarhetskrav som ställs är relevanta och enhetliga. För att få önskad effekt behöver staden aktivt arbeta med en systematisk och kontinuerlig avtalsuppföljning.

Stadens kommunikation såväl internt som med stockholmare och andra målgrupper och intressenter är en viktig del av stadens arbete och skapar intresse, acceptans och engagemang för den förändring som behöver ske. Kommunikationsarbetet är en strategisk och värdeskapande process som ger stöd för att nå stadens miljömål och som dessutom påverkar hur stadens arbete och Stockholms stad uppfattas.

Stockholms stad behöver utveckla strukturer, arbetssätt och stöd för att tillvarata medarbetarnas idéer, hur lösningar kan utvärderas och goda exempel spridas för att införas på bredare front. Många gånger vilar framgångsrikt innovationsarbete också på samverkan med andra parter i och utanför den egna organisationen.

Miljöprogrammet fastställer vilka nämnder och bolagsstyrelser som är ansvariga för att planera och genomföra åtgärder samt följa upp arbetet för respektive delmål. Programmet är integrerat i stadens överordnade system för ledning och uppföljning av all verksamhet och ekonomi, ledningssystem och stadens budget.

Särskilda klimatinvesteringsmedel (Klimatmiljarden) finns och ska utvecklas. De riktar mot de strategiska utmaningar staden har inom klimatområdet samt bidrar till att klimathandlingsplanen kan genomföras. Fokus ska ligga på att åstadkomma stora utsläppsminskningar eller genomföra klimatanpassningsåtgärder med hög klimatanpassningseffekt. Investeringsmedlen kan även riktas till utsläppsminskning- eller klimatanpassningsåtgärder som har en mångfunktionalitet, exempelvis åtgärder som både bidrar till minskade utsläpp och stärkt biologisk mångfald.

Stadens verksamheter ska utformas så att de främjar omställningen till ett mer hållbart och resurseffektivt samhälle som tar hänsyn till rättviseperspektivet. De åtgärder som genomförs ska bidra till ett mer jämlikt och jämställt samhälle och inte öka orättvisor mellan individer och grupper. Sårbara grupper ska skyddas. Omställningen i sig är en rättvisehandling och en bromsad omställning ökar ojämlikhet och orättvisa.

Såväl ständiga förbättringar som innovation kan ofta ha digitalisering som verktyg. Allt mer information och data samlas in och kan omvandlas till insikter som är viktiga

i omställningen. Det kan handla om att mäta klimatförändringar över tid, realtidsstyra elanvändning eller tillgängliggöra kunskap. Att tillvarata digitaliseringens möjligheter genom ett nära samarbete mellan verksamhets- och it-kompetens är därför en viktig del i stadens miljö- och klimatarbete.

5.3 Klimatinvesteringsplan 2030

Sammanfattning av Stockholms klimatinvesteringsplan

Stockholms stads samlade investeringsbehov för att uppnå klimatneutralitet identifierades i samband med stadens ansökan om Mission Label från EU-Kommissionen under år 2023. Stadens ambitioner i gällande styrdokument överensstämmer med EU-kommissionens inom missionen om klimatneutrala städer 2030. Mot den bakgrunden utgår de identifierade investeringarna ifrån stadens styrdokument och investeringsplaner i budget. Stockholms stads investeringar som bedöms bidra till minskade utsläpp identifierades och bedömdes uppgå till ca 35 mdkr under perioden fram till år 2030. I bedömningen omfattades investeringar inom Scope 1 och 2. I sammanhanget bör också framhållas att befintliga verksamheters kontakt med brukare och medborgare ger förutsättningar att informera och påverka beteenden och konsumtion för minskade utsläpp utan att medföra större investeringsbehov.

Under år 2024 kompletterades analysen utifrån föreslagna åtgärder i stadens uppdaterade klimathandlingsplan som även omfattar Scope 3, det vill säga konsumtionsperspektivet. Det ytterligare perspektivet innebär att de nödvändiga investeringsbehoven nästan fördubblas till ca 65 mdkr då bland annat även bygg- och anläggning inkluderas i högre utsträckning. Den uppdaterade Klimathandlingsplan 2030, som enligt ovan genomgår remisshantering, omfattar även ett rättviseperspektiv.

Figur 1. Investeringar av Stockholms stad och andra aktörer.

Stockholms stad genomför och planerar bland annat stora investeringar i infrastruktur för cykel, gång och kollektivtrafik som exempelvis cykelbanor, promenadstråk, breddade trottoarer och utvecklade körfält för bussar. Därutöver medfinansierar staden utbyggnaden av spårbunden kollektivtrafik genom Stockholmsöverenskommelsen och Sverigeförhandlingen.

Stockholms stad är också delägare i Stockholm Exergi som utvecklar en stor anläggning för infångning av koldioxid i anslutning till bolagets verksamhet i Norra Djurgårdsstaden. Utvecklingen av infrastruktur för vattenförsörjning och avloppsrening utgör fortsatt betydande del av stadens investeringar fram till år 2030. Nedan redovisas en sammanfattning av planerade investeringar och den bedömda investeringsvolymen för både stadens verksamheter och övriga aktörer.

Figur 2. Tabell över uppskattade investeringar inom Stockholms stad.

En betydande andel av de planerade investeringarna har osäkra ekonomiska förutsättningar vilket medför osäkra kalkyler och ekonomiska risker. Den historiskt höga investeringsvolymen innebär också ett stort utflöde av kapital som behöver finansieras genom lån som ger ökande skulder och räntekostnader innan eventuella intäkter från avgifter, hyror eller dylikt inkommer. Det medför att staden har ett behov av externa bidrag för att finansiera det snabba genomförandet av de investeringar som krävs.

Ökande driftkostnader finansieras genom fördelning av skatteintäkter och offentliga bidrag från staten medan investeringar finansieras med en andel eget kapital och lån. Investeringar i infrastruktur för ökad framkomlighet för cykel, gång och kollektivtrafik medför inga intäkter. Investeringar för utveckling av energi- och VA-system ger framtida intäkter genom avgifter, men dessa ger en kostnadstäckning ett antal år efter det att investeringen genomförs.

En analys av stadens genomsnittliga finansiering under de senaste fem åren visar att staden, genom ekonomiskt resultat från verksamheterna och avskrivningar, finansierar ungefär 75 procent av de totala planerade investeringarna med egna medel medan 25 procent kräver externt kapital i form av upplåning. För att upprätthålla en långsiktigt hållbar egenfinansiering skulle Stockholms stad behöva externa stöd som uppgår till minst ca 10 procent av den totala planerade investeringsvolymen.

Stockholms stad har en gemensam funktion (internbank) för finansiering som samordnar och optimerar stadens upplåning utifrån finansieringsbehov.

Åtgärder för att täcka finanseringsgap

Mot den bakgrunden har stadens ledning i samarbete med nämnder och bolag fått i uppdrag av kommunfullmäktige att ta fram handlingsplaner för att de kommande åren väsentligt öka extern finansiering (bidrag) av omställnings- och utvecklingsprojekt från EU:s fonder och program och andra finansiärer, exempelvis statliga.

Staden har också i uppdrag att utveckla samverkan mellan nämnder och bolag för att öka samplaneringen av större investeringsprojekt samt upphandlingsarbetet. Syftet är att utveckla marknadsdialogen och öka kostnadseffektiviteten.

6. Myndigheternas gemensamma åtaganden

Genom detta kontrakt åtar sig myndigheterna att samverka sinsemellan och vara en aktiv samtalspartner i det lokala arbetet i de medverkande städerna samt med Viable Cities inom ramen för Klimatkontrakt 2030.

Syftet med myndigheternas åtagande är att bidra till att stärka städernas omställningsförmåga och underlätta implementering och uppskalning av hållbara lösningar som också bidrar till ökad livskvalitet, nu och i framtiden.

Myndigheterna som är parter i Klimatkontrakt 2030 utvecklar löpande samordningen kring sina insatser inom hållbar stadsutveckling och klimatomställning för att skapa bättre framförhållning samt utveckla formerna för dialog med, och samlad information till, städerna.

Åtagandet innebär vidare att utveckla arbetssätt som identifierar synergier och främjar myndigheternas förmåga till kollektivt och kontinuerligt lärande med fokus på lokal och regional hållbar omställning. Det omfattar myndigheternas medverkan i Transition Labs och på andra samverkansarenor som Viable Cities faciliterar.

Myndigheterna avser att genomföra insatser i enlighet med principerna i kap 3, och i enlighet med myndigheternas tre gemensamma åtaganden enligt nedan. I detta utvecklingsarbete utgör Rådet för hållbara städer ett viktigt ramverk och strategiskt forum för en bred myndighetssamverkan, där insatserna på operativ nivå initieras av:

- åtagandena i Klimatkontrakt 2030
- det nationella kunskapsstödet med namnet Svensk modell för hållbar urban utveckling inom ramen för EU:s regionala utvecklingsfond
- andra identifierade områden och regeringsuppdrag.

6.1 Policyutveckling för accelererad lokal omställning

Tillsammans med kommunerna arbetar myndigheterna för att identifiera och bidra till utvecklingen mot mer ändamålsenliga regelverk och andra styrmedel för hållbar stadsutveckling och klimatomställning samt öka förståelse och kunskap om befintliga regelverk. Med kommunernas identifierade utvecklingsbehov i en accelererad klimatomställning som fokus, ska processen fortsatt och långsiktigt bygga på proaktiv dialog och ömsesidigt lärande.

6.2 Samordnande insatser kring finansiering

Myndigheterna åtar sig att, utifrån identifierade behov hos kommunerna, fortsatt koordinera, underlätta och skapa en samlad bild av finansiella stöd, uppdrag och satsningar som rör hållbara städer och samhällets utveckling. Syftet med åtagandet är att tillhandahålla ändamålsenlig information om olika finansieringsmöjligheter och stöd. Insatserna inkluderar även att tillsammans utforska behov och utveckla nya typer av insatsformer för städers omställning.

6.3 Verka för svenskt deltagande i europeiska initiativ

Myndigheterna är aktiva deltagare i flera olika europeiska initiativ kring utvecklingen av hållbara städer och samhällen. Detta inkluderar att bidra till utformningen av utlysningar och aktiviteter inom initiativen, bland annat utifrån dialog med städerna i Klimatkontrakt 2030. Vidare ingår att informera om möjligheter till finansiering och samarbeten på europeisk nivå samt att stödja de städer som ansluter sig till EU:s Cities Mission om 100 klimatneutrala städer 2030.

7. Viable Cities åtaganden

Med målet att skapa förutsättningar för ett gott liv för alla inom planetens gränser genomförs det strategiska Innovationsprogrammet Viable Cities i nära samarbete med olika aktörer för att påskynda omställningen till klimatneutrala städer år 2030. Detta är en central del av Sveriges åtagande att uppnå målen i Agenda 2030 och Parisavtalet. Programmet strävar efter att vara ledande i att stödja städernas omställning på nationell, europeisk och global nivå genom att använda missionen som ett verktyg.

Inom ramen för Viable Cities som ett strategiskt innovationsprogram kommer följande att prioriteras:

7.1 Samordning Klimatkontrakt 2030

Det pågår en allt snabbare mobilisering kring omställningen både lokalt, nationellt och internationellt, där Klimatkontrakt 2030 fungerar som viktigt verktyg. För att effektivisera och skala upp arbetet krävs bättre samordning och kontinuerlig utveckling av kontrakten. Detta inkluderar att bredda, replikera och prioritera åtgärder samt att effektivisera dialogen mellan alla inblandade aktörer.

Viable Cities programkontor har etablerat och utvecklar nu en samordningsfunktion för Klimatkontrakt 2030 i Sverige. Syftet är att ytterligare stödja processen med klimatkontrakt, där myndigheter, kommuner och andra relevanta aktörer utvecklar

och skärper sina åtaganden steg för steg. Samtidigt fokuseras det på att implementera och skala upp åtgärder för att påskynda omställningen.

Den förstärkta samordningsfunktionen stödjer aktörerna i att gemensamt stärka sin förmåga att gå från teori till praktisk implementering av klimatåtgärder. Målet är att ta Klimatkontrakt 2030 till nästa nivå både lokalt, nationellt och internationellt.

Funktionen ökar också kunskapen och skapar bättre förutsättningar för kommuner och andra aktörer att dra nytta av och utveckla arbetssätt för att integrera de omfattande policypaketen på EU-nivå, som exempelvis Fit for 55 och taxonomiförordningen för hållbara investeringar, på lokal nivå.

7.2 Policyutveckling för snabbare lokal omställning

Detta åtagande är kopplat till myndigheternas engagemang, som finns beskrivet i avsnitt 6.1, samt utvecklingsprocesser för systemdemonstratorer och policylab.

Viable Cities avser fortsatt vara en mobiliserande aktör inom smart policyutveckling och regelverk för att stödja städernas klimatomställning. Det innefattar bland annat att ge kommuner bättre överblick över gällande och framtida svensk och europeisk lagstiftning, regler och normer som är relevanta för klimatomställningen, till exempel policypaketet Fit for 55.

Viable Cities åtagande innefattar också att erbjuda processtöd att förändra regelverk och normer för att praktiskt underlätta klimatomställningen.

7.3 Innovation, implementering och skalning

Viable Cities avser utveckla sin roll som föregångare och intermediär för att stärka de koordinerande, mobiliserande och faciliterande insatserna i det framväxande ekosystemet för att uppnå missionen om Klimatneutrala städer med ett gott liv för alla inom planetens gränser. Detta arbete fokuserar särskilt på gemensamma utvecklingsprocesser för policyutveckling och lärande/innovation, som beskrivs i avsnitt 3.3.

För att underlätta för kommuner att implementera och skala innovation som snabbar på klimatomställningen, kommer Viable Cities att bidra med kompetensnätverk och processtöd. Detta inkluderar samarbete med andra strategiska innovationsprogram och Impact Innovation-program inom utvecklingen av Klimatkontrakt 2030.

Utifrån samarbetsavtalet som finns med Drive Sweden kring klimatsmart mobilitet kommer Viable Cities ytterligare utveckla samverkan med såväl städer och myndigheter inom detta område. Inom digitalisering för klimatomställning kommer arbetet utvecklas vidare med det nyligen inrättade Urban Twin Transition Centre.

Viable Cities samverkar också med Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) och Klimatkommunerna inom initiativet Klimatkonkurrenskraft. Syftet är att påskynda omställningen i riktning mot missionen genom samverkan mellan kommunerna och näringslivet vilket bidrar till att stärka företagens konkurrenskraft.

7.4 Samordnad finansiering

Viable Cities kommer att stödja kommunernas behov av finansiering för klimatomställning och främja samarbete och synergier mellan myndigheter och andra aktörer som finansierar klimatomställning och hållbar stadsutveckling.

- Viable Cities kommer tillsammans *med städerna* att fortsätta arbeta med utvecklade former för finansiering kopplat till Klimatkontrakt 2030 inom satsningen Klimatneutrala städer 2030 och de sex myndigheterna som är involverade i detta.
- Viable Cities kommer tillsammans *med myndigheterna* att utveckla arbetet inom samordnad finansiering genom olika insatser som pågår inom området hållbar stadsutveckling, se 6.3 Samordnad finansiering.
- Viable Cities arbetar vidare med att utveckla former för klimatinvesteringsplaner för städer med sikte på att stödja samtliga städer i satsningen Klimatneutrala städer 2030 samt som en del i det internationella arbetet med missionen och tillgängliggöra insikter och verktyg för många fler.

7.5 Samspel med EU:s mission Klimatneutrala städer

Viable Cities samverkar nära med de stödstrukturer som byggs upp kring EU:s mission om klimatneutrala städer 2030 – såväl i plattformen för genomförande av missionen, NetZeroCities, som i CapaCITIES, som syftar till att bygga nationella plattformar likt Viable Cities i fler länder.

Viable Cities är också en aktiv part i det europeiska partnerskapsprogrammet Driving Urban Transitions (DUT) och deltar i diskussionen på EU-nivå om närmare samverkan och synergier med syster-missionen om klimatanpassning (Adaptation to Climate Change), samt med satsningen New European Bauhaus.

Klimatkontrakt 2030

**Mellan Stockholms stad, myndigheterna
Energimyndigheten, Vinnova, Formas, Tillväxtverket,
Trafikverket, Naturvårdsverket samt Viable Cities.**

Stockholm 2024-12-06 Parterna är överens om att dessa gemensamma åtaganden, såsom de formuleras ovan, ska gälla för 2025. Den första versionen av Klimatkontrakt 2030 signerades 2020, den andra 2021, den tredje 2022 och den fjärde 2023. Klimatkontraktet ska uppdateras och förnyas inför varje nytt år.

Karin Wanngård

Finansborgarråd,
Stockholms stad

Olga Kordas

Programchef,
Viable Cities

Caroline Asserup

tf Generaldirektör,
Energimyndigheten

Darja Isaksson

Generaldirektör,
Vinnova

Johan Kuylenstierna

Generaldirektör,
Formas

Elisabeth Backteman

Generaldirektör,
Tillväxtverket

Roberto Maiorana

Generaldirektör,
Trafikverket

Maria Ohlman

tf Generaldirektör,
Naturvårdsverket

Bilaga 1 – Länkar till dokument

Nedan finns länkar till de mest relevanta dokumenten i relation till Klimatkontrakt 2030 för Stockholms stad.

- [Så arbetar staden med klimat och miljö - Stockholms stad \(start.stockholm\)](#)

Bilaga 2 – Omställningskartan

Omställningskartan är en visuell vägledning för städernas omställning till klimatneutralitet. Kartan bygger på lärdomar från bland annat från Viable Cities och har utvecklats inom NetZeroCities för att stödja ett transformativt arbetssätt. Kartan vägleder städer utifrån deras unika startpunkt, mål och lokala förutsättningar.

En central del i kartan är att skapa en omställningsarena som samlar ett ekosystem aktörer från offentlig sektor, näringsliv, akademi och civilsamhället för att tillsammans med dessa samskapa och genomföra en portfölj av åtgärder. Arbetet inom omställningsarenan är iterativt och lärande, vilket innebär att, nya aktörer tillkommer efterhand, strategier och planer justeras och förbättras kontinuerligt.

Genom att testa, reflektera och successivt integrera effektiva lösningar och arbetssätt kan dessa formas till att bli det nya normala. Ett centralt verktyg i den långsiktiga omställningsprocessen är Klimatkontrakt 2030, som därför i kartan löper längs hela processen.

Klimatkontraktet tydliggör åtaganden, handlingsplaner och investeringsplaner som revideras steg för steg. Genom klimatkontraktet förbinder sig alla parter att stegvis stärka sitt engagemang och samarbeta över sektorsgränser för att påskynda klimatomställningen. Omställningskartan visar på att arbetet över tid förstärker städernas förmåga att nå klimatneutralitet.

Bilaga 3 – Protokoll till Klimatkontrakt 2030

Protokoll till Klimatkontrakt 2030 - Stockholms stad

Stockholms stad ser nedanstående nationellt stöd som en förutsättning för att kunna genomföra klimatkontraktet. De önskvärda stöden handlar om:

- Finansiering i form av investeringsbidrag
- Förändringar i regler, lagar och styrmedel

Finansiering i form av investeringsbidrag

För att stadens klimatmål ska kunna nås behöver ekonomisk risk i genomförandet delas mellan flera parter, däribland staten. Det gäller såväl utveckling av innovationer som de investeringar som föranleds av att innovationerna skalas upp och implementeras. Exempelvis rör det sig om investeringar i energi- och elförsörjning, infrastruktur samt att skapa och utveckla lösningar inom elektrifiering och digitalisering.

Elektrifiering av fordon, sjöfart och arbetsmaskiner kommer att kräva stora satsningar på kort tid. Vissa investeringar är riskabla eftersom infrastrukturen behöver ligga steget före fordonsmarknaden. Även efterfrågan på en mer effektiv och cirkulär materialanvändning inom exempelvis bygg- och anläggningssektor kräver en hög grad av innovation och risktagande som behöver delas mellan aktörer.

I de samarbeten med näringslivet som kommer att ske framöver är det därför viktigt att även ingående företag kan erbjudas utvecklingsstöd och finansiering.

Bemyndiganderamen för klimatklivet behöver ökas så att kommuner och företag igen kan ansöka om stöd för investeringar som minskar utsläppen av växthusgaser på ett kostnadseffektivt sätt. Vidare behöver anslagen säkras med tillräckliga medel.

Stockholms stad ser också att tilldelningen av medel för den omvända auktioneringen för att stödja drift av bio-CCS behöver vara tillräcklig och långsiktig för att förverkliga den stora potential som finns.

Regeringskansliet och regeringens myndigheter behöver också arbeta för att utformningen av EU-program, som till exempel Horizon Europe, CEF och EU:s strukturfonder är i linje med de svenska klimatkontrakten, samt stärka utvecklingen av eventuella nya finansieringsinstrument knutna till de europeiska klimatkontrakten, EU:s Missions och den gröna given.

Förändringar i regler, lagar och ekonomiska styrmedel eller bidrag

Stockholms stad har identifierat ett antal områden där förändringar i styrmedel, lagar och regler på nationell eller EU-nivå behövs för att stadens klimatmål ska kunna nås. De viktigaste är följande:

- Incitament för ökad biobränsleanvändning och biobränsleproduktion genom en förstärkt reduktionsplikt.
- En snabbt nationellt införande av ETS 2.
- Införande av åtgärder för minskat flygresande som kan kompensera för borttagen nationell flygskatt och den prognostiserade utsläppsökningen vid ersättande med EU-gemensam flygskatt.
- En avståndsbaserad, färdmedelsneutral skattereduktion för arbetsresor.
- Ökade medel till klimatklivet och en ökad bemyndiganderam.
- Ökade medel till drift-stödet för bio-CCS.
- Incitament för ökad användning av miljöfordon och minskad vägtrafik, framför allt ökade möjligheter för kommuner att styra trafikflöden genom differentierad parkeringstaxa och utvecklad trängselskatt. En viktig del här är att fordonstypen ”utsläppsfritt fordon” eller liknande införs i Trafikförordningen och därmed möjliggör för en egen form av reglering.
- Att underlätta kommunal försöksverksamhet¹ i allmänhet, och möjlighet att införa sanktioner för regelöverträdelse i synnerhet, i fall där införd lokal policy (t ex Miljözon klass 3) bedöms ha väsentlig inverkan på städernas möjlighet att nå uppsatta klimatmål². Inom Trafikförordningen är

¹ Hänvisning till SOU 2023:94 rörande Försöksverksamhet i den kommunala sektorn

² I samband med införandet av Miljözon klass 3 i Stockholms innerstad vill Stockholms stad få möjlighet att bötfälla stillastående fordon (på parkeringsplatser och lastplatser) i de fall då de inte följer kraven i lagstiftningen. Idag är det enbart Polisen som kan bötfälla regelöverträdelser och då enbart i de fall där fordonskontroller görs på plats. Då detta är en viktig fråga för att införd policy ska kunna få avsedd effekt (på klimatutsläpp, luftkvalitet, teknikomställning, etc.) ser vi att det är av stor vikt att staden, i alla fall under en begränsad tid, ges möjlighet att verka för hög regelbundenhet även utöver redan planerade insatser i form av dialog, information och nudging.

möjligheten att genomföra tester och ge dispenser begränsad och detta ser vi bör ändras givet att det kan motiveras av klimatskäl.

- Försöksverksamhet för att i den zon som från årsskiftet 2024/25 regleras med Miljözon klass 3 bedriva lokal trafikövervakning och bötfällning av fordon som ej följer lagstiftning på parkeringsplatser och lastplatser.
- Incitament för ökad delning av fordon såsom att möjliggöra för kommuner att reservera gatumark för parkering av bilpoolsbilar samt en definition av delade fordon.
- Utreda möjligheter och nyttor av att miljözon 3 delas upp i lätta och tunga fordon i syfte att främja utsläppsfria fordon, samt att möjliggöra för laddhybrider att trafikera zon givet att det går att kontrollera att de enbart framförs med eldrift.
- Möjliggörande av lokal hantering av byggmassor genom att dessa inte klassas som avfall.
- Ändring i förordningen om producentansvar för förpackningar så att förpackningsmaterial från hushållen som sorterats ut ur hushållens restavfall räknas in under producentansvaret.
- Skapa bästa förutsättning för städers klimatomställningsarbete genom att arbeta för att europeisk lagstiftning utvecklas i linje med de svenska klimatkontrakten (t.ex. Förnybarhetsdirektivet - RED, Energieffektiviseringsdirektivet – EED, Förordningen om Infrastruktur för alternativa bränslen - AFIR samt de delegerade akterna kopplat till Taxonomin).

Stockholms stad

Stockholm, den 6 december 2024